

14. Justman, Moshe. "Infrastructure, Growth and Two Dimensions of Industrial Policy." *Renew of Economics Studies*. 1995,62:131-157.
15. Kelejian, Harry H., and Dennis P. Robinson. 1997. "Infrastructure Productivity Estimation and Its Underlying Econometric Specifications: A Sensitivity Analysis." *Papers in Regional Science* 76(1): 115-131.
16. Kocherlakota, Narayana and Yi, Ke-Mu. "The Long Run Effects of Government Policy on Growth Rates in the United States." U. of Iowa Rice U. mimeo, Sept. 1992
17. Moomaw, Ronald, John K. Mullen, and Martin Williams. 1995. "The Interregional Impact of Infrastructure Capital." *Southern Economic Journal* 61(3): 830-45.
18. Munnell, Alicia H., 1990. "How Does Public Infrastructure Affect Regional Economic Performance?" , *New England Economic Review* (September October): 11-32.
19. Rephann, Terrance, and Andrew Isserman. 1994. "New Highways as Economic Development Tools: An Evaluation Using Quasi-Experimental Matching Methods." *Regional Science and Urban Economics* 24(6): 723-751.
20. Schmenner, Roger W. 1982. *Making Business Location Decisions*, Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall Inc.
21. Smith, Tim R., Mark Drabenstott, and Lynn Gibson. 1987. "The Role of Universities in Economic Development." *Federal Reserve Bank of Kansas City, Economic Review*, November.
22. Wasylenko, Mcliael. 1985. "Business Climate, Industry and Employment Growth; A Review of Evidence." *Occasional Paper no. 98,, Metropolitan Studies Program, Syracuse University*, October.

© Свелеба Н.А., Бігус М.М., 2010

УДК 330.341.1

Товт Т.Й., ст. викл.

(Мукачівський державний університет, м. Мукачево)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто проблеми інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні і визначено головні напрямки виходу з існуючої ситуації. Основними проблемами є непослідовність проведення державної інноваційної політики, відсутність власних коштів у підприємств, незначна частка коштів державного бюджету, які спрямовуються на фінансування інноваційних програм, несприятливе середовище для іноземного інвестування, недосконалість кредитної політики та ін.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інвестиційне забезпечення, джерела фінансування.

В статье рассмотрены проблемы инвестиционного обеспечения инновационной деятельности промышленных предприятий в Украине и определены главные направления выхода из существующей ситуации. Основными проблемами являются непоследовательность проведения государственной инновационной политики, отсутствие собственных средств у предприятий, незначительная доля средств государственного бюджета, направляемых на финансирование инновационных программ, неблагоприятная среда для иностранного инвестирования, несовершенство кредитной политики и др.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инвестиционное обеспечение, источники финансирования.

The article examines the problems of investment support of innovative activities of industrial enterprises in Ukraine and it has been determined the main directions of exiting from the given situation. The main problems are the inconsistency of the state innovation policy, absence of the personal funds at enterprises, a small proportion of the state budget funds allocated for the funding of innovative programs, an unfavorable environment for foreign investment, imperfection of credit policy and others.

Key words: innovation activities, investment providing, sources of financing.

Постановка проблеми. Сучасний інноваційний розвиток вітчизняних промислових підприємств вимагає активізації інвестиційних процесів. Саме інноваційна спрямованість інвестицій у ринковій економіці є потужним фактором економічного зростання, що визначає стабільну, гнучку, добре налагоджену систему інвестування та пов'язані з нею механізми. Однак інвестиційні процеси в Україні характеризуються виснаженістю інвестиційних джерел і недостатністю обсягів інвестицій, а також українерациональною структурою капіталовкладень. Це в свою чергу унеможливорює швидкий й ефективний перехід нашої держави до моделі інвестиційно-інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності як ключового чинника конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання привертає увагу широкого кола дослідників. Але в сучасній теорії і практиці переважає фрагментарний аналіз окремих аспектів. Так, у своїх публікаціях О.О. Лапко [1] вказує на важливу роль венчурного фінансування, В.А.Денисюк [2] наголошує на необхідності нарощування обсягів приватного інвестування, Ю.А. Гоптаренко [3] наполягає на великій перспективі іноземного інвестування в інноваційну сферу, а Л.І. Федулова і М.Т. Пашута [4] впевнені у комплексному підході до проблем фінансування інноваційної діяльності. Тому особливої уваги потребують питання вибору оптимальних варіантів та альтернативних джерел інвестування інноваційної діяльності необхідними ресурсами. Розв'язання проблем інноваційного розвитку є складним і тривалим процесом, їх подолання потребує негайних заходів за всіма напрямками залучення і використання інвестиційних ресурсів, що обумовлює актуальність досліджень щодо тенденцій інвестування інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій інвестування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні, визначення основних проблем їх інвестиційного забезпечення та обґрунтування можливих шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. В Україні через непослідовність у проведенні і низьку ефективність науково-технічної та інноваційної політики спостерігаються тенденції до закріплення технологічного відставання від розвинених країн світу. Наслідком цього стало зменшення кількості інноваційно активних підприємств, уповільнення розвитку високотехнологічних галузей промисловості і зниження рівня конкурентоспроможності національної економіки. Особливо вражаючим є зменшення показника питомої ваги підприємств, що впроваджували інновації, у 2008 р. до рівня 10,8%, що нижче порогового значення (25%), і набагато нижче від аналогічного показника розвинутих країн світу (70-80%) [5]. Порівняно з періодом до 2000 р. рівень інноваційної активності підприємств в Україні різко знизився. Так, питома вага підприємств, які займалися інноваціями, зменшилась в 1,4 рази (з 18% у 2000 році до 13% у 2008 році), питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової зменшилась (з 6,0% у 2000 році до 5,9% у 2008 році), а також зменшилась в 6,3 рази (з 15323 у 2000 році до 2446 у 2008 році) загальна кількість освоєних ними інноваційних видів продукції. Таким чином, в Україні відбулось значне скорочення інноваційної діяльності у промисловості, що безпосередньо позначилось на техніко-технологічному відставанні вітчизняного виробництва, на якісних і кількісних показниках переорієнтації виробничого потенціалу щодо створення конкурентоспроможних промислових підприємств.

Основними факторами, що стримували інноваційну діяльність промислових підприємств протягом останніх років, за результатами опитувань Державного комітету статистики України [6], були визначені такі, серед яких найвагомішими виявилися насамперед економічні: нестача власних коштів (зазначили 80,1% обстежених промислових підприємств); великі витрати на нововведення (55,5%); недостатня фінансова підтримка держави (53,7%); високий економічний ризик (41%); недосконалість законодавчої бази (40,4%); тривалий термін окупності нововведень (38,7%); відсутність коштів у замовників (33,3%); відсутність кваліфікованого персоналу (20%); відсутність можливостей для кооперації з іншими підприємствами і науковими організаціями (19,7%); нестача інформації про ринки збуту (17,4%); нестача інформації про нові технології (17,3%); відсутність попиту на продукцію (16%); несприйнятливості підприємств до нововведень (15,5%).

Наведені дані переконують, що найбільше число респондентів основну причину стримування інноваційної діяльності у промисловості пов'язує із недостатнім обсягом її інвестиційного забезпечення (80,1%).

Практична реалізація інноваційної моделі економічного розвитку України можлива лише за умови належного фінансування інноваційної діяльності. А реалізація та успіх інноваційних проектів і програм вітчизняних суб'єктів господарювання можливі лише за належного їх інвестиційного забезпечення. Проте не всі підприємницькі структури мають достатньо власних коштів, що потребує залучення їх з інших джерел. Це зумовлює актуальність розгляду особливостей інвестування інноваційної діяльності підприємств у промисловості та машинобудуванні України за джерелами.

Останні роки зумовлені зростанням обсягів інвестування інноваційної діяльності підприємств та змінами його структури за джерелами, що наведено в табл. 1.

Як бачимо з табл. 1, якщо у 2000 р. загальний обсяг витрат на фінансування інноваційної діяльності в промисловості становив 1757,1 млн. грн., то в наступні роки спостерігається його зростання відповідно у 2005 р. – до 5751,6 млн. грн., у 2006 р. – до 6160,0 млн. грн., у 2007 р. – до 10821,0 млн. грн., у 2008 р. – до 11994,2 млн. грн.

Упродовж останніх років основним джерелом інвестування інноваційної діяльності у промисловості залишаються власні кошти підприємств. Протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання їх абсолютної величини з 1399,3 млн. грн. у 2000 р. до 7969,7 млн. грн. у 2007 р. і зменшення до 7264,0 млн. грн. у 2008 р. (або на 9,2%). Хоча при цьому спостерігається зменшення їх частки в загальному обсязі джерел інвестування інноваційної діяльності, якщо у 2005 р. вона становила 87,7%, то у 2006 р. – 84,6%, у 2007 р. – 73,7%, у 2008 р. – 60,6%. Незважаючи на те, що в 2008 р. порівняно з 2000 р. величина власних коштів суб'єктів господарювання в абсолютному виразі зросла на 5864,7 млн. грн., проте їх частка у загальному обсязі зменшилась на 19,1% за цей період. У машинобудуванні за досліджуваний період частка власних коштів суб'єктів господарювання, спрямованих на інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємств, стрімко зменшується, якщо у 2005 р. вона складала 89,6%, то у 2008 р. вже 76,7%, або на 12,9% менше.

Іншим важливим джерелом інвестицій для фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні є бюджетні асигнування. Незважаючи на те, що у промисловості інвестування з державного бюджету становить незначну питому вагу – 0,4% у 2000 р. і 2,8% – у 2008 р., темпи зростання бюджетного фінансування порівняно з 2000 р. збільшились у 7 разів, що свідчить про те, що останнім часом держава почала більше уваги приділяти інвестуванню інноваційної діяльності. У машинобудуванні України темпи зростання фінансування інноваційної діяльності підприємств за рахунок коштів державного бюджету збільшились з 16,5 млн. грн. до 120,2 млн. грн., або в 7,3 рази у 2008 р. порівняно з 2005 р.

Обсяг і структура інвестицій для фінансування інноваційної діяльності підприємств за джерелами у промисловості та машинобудуванні України за 2005-2008 рр.*

(у фактичних цінах)

Показники	2005		2006		2007		2008		2008 р. до 2005 р., разів
	млн. грн.	% до загального обсягу	млн. грн.	% до загального обсягу	млн. грн.	% до загального обсягу	млн. грн.	% до загального обсягу	
Промисловість									
Всього	5751,6	100	6160,0	100	10821,0	100	11994,2	100	2,1
у т.ч. за рахунок коштів									
власних	5045,4	87,7	5211,4	84,6	7969,7	73,7	7264,0	60,6	1,4
державного бюджету	28,1	0,5	114,4	1,9	144,8	1,3	336,9	2,8	12,0
місцевих бюджетів	14,9	0,3	14,0	0,2	7,3	0,1	15,8	0,1	1,1
вітчизняних інвесторів	79,6	1,4	26,3	0,4	26,2	0,2	169,5	1,4	2,1
іноземних інвесторів	157,9	2,7	176,2	2,9	321,8	3,0	115,4	1,0	-
кредитів	409,7	7,1	522,6	8,5	2000,7	18,5	4045,0	33,7	9,9
інших джерел	16,0	0,3	95,1	1,5	350,5	3,2	47,6	0,4	3,0
Машинобудування									
Всього	1619,2	100	2137,1	100	2573,5	100	3000,5	100	1,8
у т.ч. за рахунок коштів									
власних	1451,0	89,6	1876,2	87,8	2001,7	77,8	2301,3	76,7	1,6
державного бюджету	16,5	1,0	29,2	1,4	78,1	3,0	120,2	4,0	7,3
місцевих бюджетів	0,8	-	0,4	0,0	2,2	0,1	5,9	0,2	7,4
вітчизняних інвесторів	64,7	4,0	24,9	1,2	5,8	0,2	168,6	5,6	2,6
іноземних інвесторів	15,2	0,9	11,3	0,5	29,9	1,2	60,8	2,0	4
кредитів	68,5	4,2	115,0	5,4	125,1	4,9	324,4	10,8	4,7
інших джерел	2,5	0,2	80,1	3,7	330,7	12,9	19,3	0,6	7,7

* Складено і розраховано за даними: [7].

Протягом 2000-2008 рр. обсяги інвестицій для фінансування інноваційної діяльності з місцевих бюджетів займали незначну частину в структурі всіх джерел коштів і коливались в межах 0,1 – 0,3% як у промисловості, так й у машинобудуванні України.

Щодо фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів вітчизняних інвесторів, то їх величина зросла майже в 3,5 разів, оскільки вони спрямували для інвестування інноваційної діяльності промислових підприємств у 2008 р. – 169,5 млн. грн. проти 49,4 млн. грн. у 2000 р. У машинобудівну галузь вітчизняними інвесторами у 2008 р. вкладено 168,6 млн. грн. (або 5,6%) проти 64,7 млн. грн. (або 4,0%), тобто в 2,6 разів більше, ніж у 2005 р.

Не відрізняється стабільністю й участь іноземних інвесторів у фінансуванні інноваційного розвитку вітчизняної промисловості, якщо в 2000 р. вони витратили 133,1 млн. грн. (або 7,6%), у 2005 р. – 157,9 млн. грн. (або 2,7%), у 2006 р. – 176,2 млн. грн. (або 2,9%), у 2007 р. – 321,8 млн. грн. (або 3,0%), то у 2008 р. – 115,4 млн. грн. (або 1,0%). Як бачимо, протягом аналізованого періоду їх частка в структурі всіх джерел коштів на інвестування інноваційної діяльності зменшилась більше ніж в 7 разів. За досліджуваний період у машинобудівну галузь у 2008 р. іноземними інвесторами спрямовано 60,8 млн. грн. інвестицій, або у 4 рази більше, ніж у 2005 р. (15,2 млн. грн.).

У той же час значна частка інвестування інноваційної діяльності у промисловості здійснюється за рахунок кредитних ресурсів. Якщо у 2000 р. частка кредитів у загальному обсязі інноваційних витрат становила 110,0 млн. грн. або 6,3% до загального обсягу, то у 2008 р. склала 4045,0 млн. грн., або 33,7% їх загального обсягу. Тобто фактично за 9 років вартість цього джерела інвестування інноваційної діяльності промислових підприємств зросла у 36,8 разів. У машинобудуванні ж питома вага інвестування за рахунок кредитів у 2008 р. зросла більш ніж в 2 рази до 10,8% проти 4,9% у 2007 р.

Стан інноваційної діяльності в Україні більшість науковців визначають як кризовий і такий, що не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у промислово розвинених країнах, а стабільне скорочення реальних обсягів фінансування науково-технічної стратегії не дають реального підґрунтя для переходу до інноваційної моделі розвитку [1, 5].

Дослідивши динаміку сучасного стану інноваційної діяльності в Україні, можна сказати, що вона характеризується такими тенденціями:

1) збереження низького рівня інноваційної активності промислових підприємств (у 2008 р. в Україні інноваціями займалося лише кожне сьоме підприємство, тобто 13,0% їх загальної кількості, разом із тим безпосередньо впроваджувала інновації у своїй діяльності ще менша кількість підприємств – лише кожне дев'яте підприємство, тобто 10,8% їх загальної кількості);

2) поступове зниження результативності інноваційного процесу у промисловості України щодо виробництва інноваційної продукції (у 2008 р. у промисловості було освоєно виробництво 2446 видів інноваційної продукції, що в 6,3 рази нижче за показник 2000 р., коли було створено 15323 найменувань інноваційної продукції);

3) неефективність структури реалізованої інноваційної продукції, оскільки у 2008 році у структурі реалізованої інноваційної продукції частка машинобудування склала 38,9%, металургійної промисловості – 35,5%, харчової промисловості – 9,9% та хімічної і нафтохімічної промисловості – 5,6% [7], але для відтворення вітчизняної промисловості на інноваційній основі цього явно недостатньо;

4) зростання обсягів експорту високотехнологічної інноваційної продукції (у 2008 р. обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України у промисловості склав 23633,1 млн. грн., що на 89,1% більше порівняно з 2005 р., де він становив 12494,8 млн. грн.);

5) звуження інноваційного потенціалу інвестицій, оскільки активізація інноваційних процесів не супроводжується відповідним зростанням витрат на інноваційну діяльність;

6) недосконалість структури інноваційних витрат. У 2008 р. найбільшу частку (63,9%) у загальних витратах на інноваційну діяльність становили витрати на придбання машин та обладнання, пов'язані з впровадженням інновацій; на дослідження і розробки – 10,4%; придбання нових технологій – лише 3,5%. При цьому порівняно з 2007 р. витрати на придбання машин та обладнання, пов'язані з впровадженням інновацій, зросли на 3%, досягнувши найвищого рівня з 2000 р. Таким чином, зростає орієнтація промислових підприємств на придбання готових технологічних рішень, при зниженні зацікавленості до самостійної розробки нових товарів і технологій – частка витрат на дослідження і розробки порівняно з 2007 р. дещо зросла (на 1,3%), а в цілому зменшилася майже на 5% порівняно з 2000 р.

7) зниження інноваційної ефективності інвестицій в основний капітал. Показник інноваційної ефективності інвестицій розраховано як відношення обсягів реалізації інноваційної продукції відповідної галузі промисловості до обсягів сформованих і залучених нею інвестицій в основний капітал [5]. Так, у машинобудуванні кожна гривня інвестицій у 2008 р. забезпечувала створення 2,9 грн. доходу від реалізації інноваційної продукції, у металургійному виробництві – 1,6 грн., у хімічній та нафтохімічній

промисловості – 0,5 грн. Порівняння динаміки інноваційної ефективності інвестицій у промисловості та машинобудуванні України за 2005–2008 рр. наведено в табл. 2.

Таблиця 2.

Динаміка інноваційної ефективності інвестицій у промисловості і машинобудуванні України за 2005-2008 рр.*

Роки	Показники					
	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.		Обсяг інвестицій в основний капітал, млн. грн.		Інноваційна ефективність інвестицій, грн.	
	у промисловості	у машинобудуванні	у промисловості	у машинобудуванні	у промисловості	у машинобудуванні
2005	24995,4	9153,7	35031	2251	0,71	4,07
2006	30892,7	8769,7	44804	3653	0,69	2,40
2007	40188,0	13386,7	64341	5340	0,62	2,51
2008	45830,2	17811,0	76618	6189	0,60	2,88

* Складено і розраховано за даними: [7].

Проте розвиток інвестиційних процесів за 2005-2008 рр. супроводжувався зниженням рівня інноваційної ефективності інвестицій майже по всіх галузях промисловості. В цілому у промисловості в 2008 р. порівняно з 2005 р. інноваційна ефективність інвестицій знизилась на 0,11 грн., у тому числі в переробній – на 0,09 грн. При цьому найбільших втрат ефективності зазнали хімічна та нафтохімічна промисловість – 1,36 грн., машинобудування, де цей показник знизився на 1,19 грн [7].

Разом із тим високі показники інноваційної ефективності інвестицій у машинобудуванні ще не дають підстав стверджувати про створення достатніх сприятливих умов для інноваційного зростання галузі. За наявності кількаразової диспропорції між часткою інвестицій в основний капітал, вкладених у цю галузь, і часткою витрат на фінансування інноваційної діяльності справедливим є висновок про те, що інноваційний процес у машинобудуванні забезпечується переважно за рахунок експлуатації старої технологічної бази.

Таким чином, в Україні економічне зростання не супроводжується оновленням промисловості на інноваційній основі, що є свідченням неефективності реалізації інвестиційного потенціалу країни. А це формує високі ризики для стабільності економічного зростання вітчизняної економіки, зміцнення її конкурентоспроможності.

Ми вважаємо, що основною причиною недостатніх обсягів інвестицій для фінансування інноваційної діяльності у промисловості є недостатній розвиток і відсутність комплексного використання протягом досліджуваного періоду всіх можливих і доступних джерел коштів.

Інвестування інноваційної діяльності здійснювалося як безпосередньо промисловими підприємствами за рахунок власних коштів, частка яких у 2008 р. зменшилась порівняно з 2000 р. і становила 60,6% загального обсягу інвестицій, так і через державні та місцеві бюджети, але частка останніх дуже мала і не перевищувала 3%. Інша частка інвестиційних ресурсів – кошти вітчизняних й іноземних інвесторів та інші

джерела, які включають кошти позабюджетних фондів, кредити – становила 25-30 % загального обсягу витрат на інвестування інноваційної діяльності.

Власні кошти підприємств у загальному обсязі інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності хоча й складають його переважну частину, проте цього занадто мало, щоб освоїти у виробництві хоча б декілька значимих нововведень. Тому вкрай обмежені інвестиційні можливості промислових підприємств, скоріше за все, і були головною причиною зниження їх інноваційної активності.

У зв'язку з цим актуальною є активізація підприємств щодо використання інших джерел інвестування інноваційної діяльності, у тому числі залучення до неї іноземних інвесторів; використання механізму банківського кредитування, тенденція до зростання ролі якого в останні роки стає досить помітною і надалі має бути значно посиленою за умови зниження ставок рефінансування кредитів до світових стандартів; активне залучення до інвестування венчурного капіталу, з метою створення на цих засадах активного конкурентного середовища із значною роллю в його розширенні малих і середніх підприємств та ін.

Як справедливо зазначає Давідов М.В. [8], суттєвим недоліком системи національного регулювання розвитку інноваційної сфери є те, що вона, на відміну від законодавства більшості країн світу, не лише не сприяє розширенню джерел інвестування інноваційного розвитку, але й протидіє залученню небюджетних коштів та виключає можливість формування спеціальних, у тому числі відомчих фондів фінансування інноваційних проектів і програм.

Ми вважаємо, що для інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств в умовах обмежених інвестиційних можливостей в Україні доцільним є запровадження таких заходів:

- вибір пріоритетних напрямків розвитку інноваційної сфери, зорієнтованих на їх позитивну роль в економічному розвитку нашої країни, тобто на ефективне застосування інноваційних технологічних розробок у виробництві, на основі розширення їх програмно-цільового фінансування, що сприятиме концентрації коштів на найбільш значимих з точки зору соціально-економічної ефективності інноваційних програмах і проектах;

- дотримання раціонального співвідношення між витратами на початкових стадіях реалізації інноваційного процесу та кінцевого використання інноваційних розробок з метою підвищення ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств;

- підтримка тенденцій щодо зростання частки реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової з метою забезпечення її конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;

- використання прямих іноземних інвестицій як одного із ефективних джерел інвестування інновацій. Для реалізації цього завдання необхідним є удосконалення вітчизняного законодавства в напрямку спільного підприємництва та посилення зацікавленості в іноземному інвестуванні;

- з метою залучення необхідних коштів доцільним є активне використання ринку цінних паперів, за допомогою якого здійснюється перерозподіл інвестиційних ресурсів та забезпечення притоку внутрішніх та іноземних інвестицій в інноваційну діяльність у промисловості. Для цього потрібно удосконалити такі форми колективного інвестування як пайові інноваційні фонди, кредитні союзи, акціонерні інвестиційні фонди та ін. інституції з привабливими умовами для інвесторів. Адже розширення фондового ринку є суттєвим фактором збільшення інвестиційних ресурсів та можливостей їх використання у найбільш перспективних з точки зору інноваційного оновлення у промисловості;

- розширення позабюджетної підтримки інноваційної діяльності за рахунок коштів інноваційних структур, позабюджетних фондів, банківського кредитування, заощаджень населення;

- залучення банківського капіталу до інвестування інноваційної діяльності, насамперед для здійснення довгострокового кредитування інноваційних проектів, які

потребує промисловість. Для цього необхідно, перш за все, забезпечити стабільний розвиток банківської системи, налагодити відпрацьований механізм кредитування інноваційної діяльності;

– використання лізингу як альтернативи традиційному кредитуванню;

– використання заощаджень населення як потенційного джерела інвестиційних ресурсів інвестування в національну економіку. Для цього в умовах фінансово-економічної кризи важливим є відновлення довіри населення до банківської системи, а також створення механізму надання державних гарантій щодо стабільності вкладів і здійснення заходів стимулювання їх зростання;

– розширення можливостей інвестиційного забезпечення на основі використання венчурного капіталу та активізації інноваційної діяльності малих і середніх підприємств.

Висновки. Таким чином, лише комплексне розв'язання проблеми інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності на основі здійснення відповідних заходів з урахуванням усіх умов їх нагромадження та залучення до інвестування з ефективних джерел сприятиме збільшенню обсягів забезпечення необхідними інвестиційними ресурсами промислових підприємств в Україні. З огляду на це важливим завданням є оптимізація структури джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, яка має ґрунтуватися на максимально ефективному використанні інвестиційних ресурсів різного походження, спрямованих на забезпечення інноваційного розвитку економіки та утвердження інноваційної моделі економічного зростання в Україні, що може бути предметом подальших досліджень.

Література

1. Лапко О.О. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційного розвитку економіки [Текст] / О.О. Лапко // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 3. – С. 25-42.
2. Денисюк В.А. Високі технології і високонаукоємні галузі – ключові напрями в інноваційному розвитку [Текст] / В.А. Денисюк // Економіст. – 2004. – № 5. – С. 76-81.
3. Гоптаренко Ю.А. Правові засади побудови інноваційно-інвестиційної моделі в Україні [Текст] / Ю.А. Гоптаренко // Юстиніан. – 2004. – № 6. – С. 23-26.
4. Федулова Л.І. Розвиток національної інноваційної системи України [Текст] / Л.І. Федулова, М.Т. Пашута // Економіка України. – 2005. – № 4. – С. 35-47.
5. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток промисловості України: тенденції та закономірності [Текст] / Л.І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3. – С. 82-94.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2008 році: Статистичний збірник. – Київ: ДП “Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України”, 2009. – С. 203-204.
7. Веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Давідов М.В. Шляхи організаційно-фінансового забезпечення інноваційного процесу на підприємствах України [Текст] / М.В. Давідов // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 130-134.

© Товт Т.Й., 2010